

Gminna strategia

rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych w mieście Świdniku na lata 2014-2020.

Wstęp	2
1. Charakterystyka gminy miejskiej Świdnik.....	4
1.1 Położenie geograficzne, powierzchnia	4
1.2 Ludność	5
1.3 Gospodarka i rynek pracy	5
2. Infrastruktura społeczna	8
2.1 Instytucje pomocy społecznej, oświaty, kultury	8
2.2 Organizacje pozarządowe na terenie Świdnika.....	15
3. Diagnoza problemów społecznych	16
3.1 Bezrobocie	16
3.2 Niepełnosprawność i długotrwała choroba	18
3.3 Sytuacja ludzi starszych	19
3.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.....	20
3.5 Uzależnienia	21
3.6 Bezdomność.....	23
3.7 Rodziny dysfunkcyjne z powodu stosowania przemocy.	24
4. Wnioski, misja i cel generalny	26
5. Cele strategiczne oraz kierunki działań	27
6. Cele strategiczne i wskaźniki ich realizacji	33
7. Programy.....	34
8. Źródło finansowania	35
9. Monitoring i ewaluacja	35

WSTĘP

Obowiązek opracowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 182).

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem programowym którego realizacja jest przewidziana na przestrzeni lat 2014 - 2020 i ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców gminy ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem. Strategia ma służyć jako podstawa do realizacji trwałych wzorców interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany stanów rzeczy występujących w lokalnej społeczności, które ocenia się negatywnie. Jednakże dobrem nadrzędnym podejmowanych działań w ramach strategii jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Jest to dokument opisujący, analizujący i wartościujący zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości.

Przy tworzeniu dokumentu uwzględniono zapisy znajdujące się w następujących aktach normatywnych związanych pośrednio i bezpośrednio z problemami wynikłymi z analizy danych dotyczących tematów problemowych, między innymi:

- * Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- * Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- * Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym,
- * Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- * Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- * Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- * Ustawa z dnia 28 listopad 2003r. o świadczeniach rodzinnych,
- * Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- * Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,

- * Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
- * Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Przedmiotowa Strategia jest również kompatybilna z dokumentami związanymi z członkostwem Polski w Unii Europejskiej.

Rozwiązywanie problemów społecznych to wprowadzanie odpowiednich sposobów reagowania w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym i minimalizowania ich skutków wśród społeczności Miasta Świdnika.

1. Charakterystyka gminy miejskiej Świdnik

1.1 Położenie geograficzne , powierzchnia

Świdnik jest jednym z najmłodszych miast Lubelszczyzny, położonym na Płaskowyżu Świdnickim, w odległości około 10 km. od Lublina, kilkadziesiąt kilometrów od przejść granicznych z Ukrainą i Białorusią oraz w odległości około 30 km. od terenów wypoczynkowych Pojezierza Łęczyńsko - Włodawskiego. Powierzchnia miasta wynosi 20,35 km².

1.2 Ludność

Na dzień 31.12.2012r. liczba mieszkańców miasta Świdnika wyniosła 40.467.

Strukturę mieszkańców ze względu na wiek i płeć w latach 2010 – 2013 przedstawia tabela nr 1.

Grupy wiekowe	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
Mieszkańcy (w osobach)				
Ogółem	40 741	40 631	40 467	39 690
Kobiety				
Ogółem	21 145	21 134	21 213	21 139
Wiek 0 – 17	3 239	3 186	2 977	3 399
Wiek produkcyjny	12 930	12 768	12 780	11 717
Wiek emerytalny	4 976	5 180	5 456	6 023
Mężczyźni				
Ogółem	19 596	19 497	19 254	18 551
Wiek 0 -17	3 531	3 491	3 252	3 108

Wiek produkcyjny	13 719	13 573	12 112	11 176
Wiek emerytalny	2 346	2 433	3 890	4 267

Procentowy udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie mieszkańców przedstawia tabela nr 2.

Grupy wiekowe	Udział procentowy			
	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
Wiek 0 -17	17%	16%	15%	17%
Wiek produkcyjny	65%	65%	62%	58%
Wiek poprodukcyjny	18%	19%	23%	26%

Przedstawione dane demograficzne pokazują , że największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Odnotowuje się również systematyczny spadek liczby mieszkańców miasta. Zmniejszenie dotyczy dzieci od 0 do 17 roku życia oraz osób w wieku produkcyjnym . Wzrasta natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

1.3 Gospodarka i rynek pracy

Sytuacja gospodarcza miasta w dużym stopniu uzależniona jest od kondycji ekonomicznej największego zakładu przemysłowego - WSK „PZL Świdnik”, który jest najważniejszym pracodawcą i największym płatnikiem podatku od nieruchomości. W 2009r. firmę nabył od Skarbu Państwa włosko – brytyjski koncern Agusta Westland, wcześniej współpracujący przez kilkanaście lat z PZL Świdnik.

Duże znaczenie w sferze zatrudnienia mają podmioty gospodarcze wyłonione w procesie restrukturyzacji WSK „PZL Świdnik” S.A działające na bazie infrastruktury WSK.

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w mieście maleje od 2010r.:

2010r. – 3525, 2011r. – 3150, 2012r. – 3004.

Rodzaje podmiotów gospodarczych zarejestrowanych gminie w 2012r. przedstawia tabela nr 3.

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotu
przemysłowe	260
usługowe	590
budowlane	305
transportowe	194
handel	760
gastronomia	134
medyczne	235
hotelarsko - turystyczne	13
doradczo - consultingowe	440
inne	73
ogółem	3004

Najwięcej podmiotów gospodarczych działa w sektorze szeroko pojętych usług tj. handlu, transportu, gastronomii, zdrowia itd.

Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych to jednostki prywatne zatrudniające do 9 pracowników (mikroprzedsiębiorstwa).

Firmy zatrudniające największą liczbę pracowników to poza WSK „PZL Świdnik”:

- Spółdzielnia Mieszkaniowa,
- Przedsiębiorstwo Komunalne „Pegimek”,
- Zakład Narzędziowy Sp. z o.o.,
- Zakład Produkcji Cywilnej Sp. z o.o.,

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej,

- Car Lux,

- HAN – Yang.

Pomimo ograniczonej bazy ekonomicznej wielu mieszkańców Świdnika znajduje zatrudnienie w zakładach działających w mieście, powiecie świdnickim, ale również w Lublinie, który stanowi naturalny rynek pracy dla świdniczan.

Liczbę bezrobotnych mieszkańców zarejestrowanych w PUP w Świdniku w latach 2010 – 2013 przedstawia tabela nr 4.

Rok	Zarejestrowani bezrobotni	
	Ogółem	w tym kobiety
2010	2 719	1 299
2011	2 202	1 148
2012	2 276	1 114
2013	2 308	1 135

Poziom bezrobocie pozostaje na przestrzeni ostatnich lat na podobnym, wysokim poziomie. Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25 – 50 lat. Niepokojącym zjawiskiem jest duża liczba osób długotrwale bezrobotnych (54% wszystkich zarejestrowanych).

Stałe zmniejszanie się liczby podmiotów gospodarczych na terenie miasta oraz trudna sytuacja gospodarcza w kraju mają wpływ na liczbę ofert pracy wpływających do Powiatowego Urzędu Pracy. Z danych PUP w Świdniku wynika, że w 2009r. wpłynęły 1423 oferty, w 2010r. – 1572, w 2011 – 611 natomiast w roku 2012 -994 ofert pracy (w tym ok. 300 ofert stażu).

Najwięcej ofert dotyczyło takich zawodów jak: sprzątaczką biurową, pracownicy obsługi biurowej, sprzedawca, robotnik gospodarczy, pracownik ochrony, blacharz, ślusarz, kierowca

samochodu dostawczego, pracownik kancelaryjny, mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych, przedstawiciel handlowy.

Perspektywy rozwoju ekonomicznego miasta związane są z uruchomieniem w grudniu 2012r. portem lotniczym. Dobry dostęp do rynków, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych, za pomocą dogodnych połączeń transportowych jest uważany za podstawowy warunek do podejmowania decyzji o lokowaniu nowych inwestycji. Rozwój firm jest szczególnie uzależniony od dogodnego transportu lotniczego. Należą do nich: ubezpieczenia, bankowość i finanse, transport, poligrafia, przemysł paliwowy, media, usługi biznesowe, informatyka, przemysł precyzyjny.

2. Infrastruktura społeczna

2.1 Instytucje pomocy społecznej, oświaty i kultury

W obszarze pomocy społecznej na terenie miasta Świdnika działa szereg instytucji i organizacji pozarządowych. Głównym realizatorem polityki społecznej państwa w zakresie pomocy społecznej jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**, którego ustawowym zadaniem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, środki i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadach partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Do zadań własnych gminy realizowanych przez Ośrodek na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej należy między innymi:

1. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
3. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,

4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
6. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
7. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niemieszkającymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
8. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
9. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
10. dożywianie dzieci,
11. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnych,
12. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
13. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
14. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
15. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
16. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
17. zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia, kierowanie do nich osób wymagających wsparcia,
18. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
19. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Ośrodek należą:

1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej,
3. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielenia schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom,
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielenia schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Istotną rolę w działalności Ośrodka odgrywa praca socjalna połączona ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. Pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku jej zamieszkania. Przeprowadzając wywiady środowiskowe, dokonują diagnozy problemów i określają indywidualne plany pomocy.

Ważną formą wsparcia przez Ośrodek jest poradnictwo specjalistyczne z zakresu spraw opiekuńczo-wychowawczych, przemocy w rodzinie, uzależnień, leczenia psychiatrycznego oraz prawa rodzinnego. Wśród zadań pozamaterialnych realizowanych przez pracowników socjalnych istotną rolę odgrywają interwencje przeprowadzone z powodu zaniedbań względem małoletnich dzieci oraz osób starszych i niepełnosprawnych, uzależnień, przemocy, a także konieczność umieszczenia w szpitalu lub domu pomocy społecznej. Duże znaczenie w łagodzeniu skutków ubóstwa stanowi pomoc udzielana w ramach wypłaty świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. Corocznie wsparcie w tym zakresie otrzymuje około 2.000 mieszkańców z terenu miasta Świdnika.

W rozwiązywaniu problemów społecznych MOPS ściśle współpracuje z wieloma instytucjami i organizacjami społecznymi, co pozwala na minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk społecznych.

Miejskie Centrum Profilaktyki utworzone zostało w 2000r. jako jednostka budżetowa powołana do realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem uzależnieniom, kryzysom i problemom rodzinnym. Do zadań jednostki należy tworzenie oraz koordynowanie realizacji gminnych programów: Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Programu Przeciwdziałania Narkomanii, Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy oraz Programu Wsparcia Rodziny na terenie Gminy Miejskiej Świdnik.

W MCP działają punkty informacyjno – konsultacyjne oraz grupy terapeutyczne:

1. Punkt informacyjno- konsultacyjny z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi.
2. Punkt konsultacyjny ds. narkomanii.
3. Punkt konsultacyjny ds. przemocy w rodzinie.
4. Poradnictwo psychologiczne z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym
5. Poradnictwo prawne z zakresu prawa rodzinnego.
6. Grupa terapeutyczna” Dalszego zdrowienia” – zapobieganie nawrotom.
7. Trening umiejętności służących zdrowieniu.
8. Grupa edukacyjno- terapeutyczna dla osób uzależnionych od alkoholu.
9. Grupa terapeutyczna dla kobiet ofiar przemocy domowej.
10. Terapia rodzinna.
11. Asystenci rodziny.

Na terenie jednostki działa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. MCP ma bogatą ofertę programów profilaktycznych i zajęć pozalekcyjnych, które realizowane są zarówno na terenie szkół świdnickich jak i na terenie placówki. Pracownikami MCP są pedagodzy, psychologodzy, specjaliści terapii uzależnień, realizatorzy programów profilaktycznych.

Miejskie Centrum Usług Socjalnych im. Jana Pawła II w Świdniku prowadzi działalność od 1 września 2002r. Świadczy usługi półstacjonarne i środowiskowe dla osób starszych i niepełnosprawnych, które nie mają w najbliższym otoczeniu wsparcia ze względu na brak

rodziny bądź rozpad więzi rodzinnych. Centrum realizuje zadania w zakresie zaspokajania potrzeb osób starszych poprzez zintegrowany system wspomagająco- aktywizujących usług bytowych i usług prozdrowotnych. Zapewnia uczestnikom poczucie szeroko pojętego bezpieczeństwa i możliwie godnych warunków życia w środowisku. Ośrodek jest dobrze wyposażony i przygotowany do prowadzenia działalności zgodnie ze swoimi założeniami.

Wydział Obsługi Klienta Urzędu Miasta zapewnia pomoc w formie dodatków mieszkaniowych dla osób, które nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Przyznanie pomocy materialnej zależy przede wszystkim od miesięcznych dochodów mieszkańca gminy oraz od powierzchni zajmowanego przez niego lokalu. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów z terenu miasta (stypendia szkolne) przysługuje rodzinom posiadającym dzieci w wieku szkolnym w formie stypendium szkolnego. Jego wysokość jest uzależniona od dochodu rodziny, a wypłata następuje w formie refundacji po przedstawieniu przez rodziców lub pełnoletnich uczniów faktur lub rachunków za zakup artykułów szkolnych. Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miasta odpowiada za realizację program „Rodzina Trzy Plus”, który jest adresowany do dużych rodzin, posiadających na utrzymaniu troje i więcej dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia lub do ukończenia 25 roku życia w przypadku gdy dziecko uczy się lub studiuje, zaś w przypadku dzieci niepełnosprawnych, pozostających pod opieką rodzica. Celem programu jest zwiększenie dostępności do dóbr kultury, edukacji, sportu i rekreacji zarządzanych przez jednostki organizacyjne i instytucje kultury Gminy Świdnik.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zajmuje się między innymi opieką nad rodziną, dzieckiem pozbawionym rodziny, pomocą dla rodzin zastępczych, prowadzeniem i finansowaniem domów pomocy społecznej i placówek wsparcia dziennego, finansowaniem warsztatów terapii zajęciowej, dofinansowaniem turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu ortopedycznego, likwidacją barier architektonicznych, barier komunikacyjnych. W ramach PCPR działa Powiatowy Zespół d/s Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

Dom Pomocy Społecznej im. Roba Inja w Świdniku jest placówką przeznaczoną dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie i posiada 140 miejsc statutowych. Głównym celem Domu jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszych warunków życia i rozwoju. Do dyspozycji mieszkańców przeznaczone są cztery wolnostojące pawilony mieszkalne. Każdy z nich działa na zasadach domu rodzinnego, zapewniając domownikom atmosferę

bezpieczeństwa i spokoju. Od 2006 roku Dom realizuje program usamodzielnienia mieszkańców, który umożliwia najsprawniejszym pensjonariuszom powrót do swego rodzinnego środowiska.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Ośrodek powstał w 2008 roku. Z usług Ośrodka mogą korzystać osoby, które znalazły się w nagłym lub przewlekłym kryzysie psychicznym, a w szczególności: członkowie rodzin dotkniętych przemocą domową osoby przeżywające trudności małżeńskie / partnerskie lub trudności w kontaktach z dziećmi. Ośrodek włączył się do realizowania "Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie" prowadząc grupy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy. Od czasu powstania OIK nawiązana została współpraca z Komendą Powiatową Policji w Świdniku, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Centrum Profilaktyki, Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz Szkołami na terenie powiatu Świdnickiego.

Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Stacja Świdnik II”

Ośrodek funkcjonuje od listopada 2006 roku. Celem Ośrodka jest niesienie pomocy osobom, które zakończyły leczenie psychiatryczne i wyrażają chęć podjęcia aktywności społecznej i zawodowej. Osoby zainteresowane uczestnictwem w Ośrodku Wsparcia mogą skorzystać z zajęć w pracowniach: technik różnych, artystycznej, komputerowo – poligraficznej, gospodarstwa domowego oraz sali doświadczania świata. W skład Zespołu Wspierająco – Rehabilitacyjnego wchodzi terapeutów, opiekunów oraz psychologów, jest możliwość uzyskania konsultacji lekarza psychiatry. Zajęcia prowadzone są indywidualnie oraz grupowo, są dostosowane do potrzeb, możliwości, zdolności i zainteresowań każdego uczestnika.

Zgodnie z ustawą o samorządzie do obowiązków gminy należy zapewnienie edukacji na szczeblu przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym. **Edukacja**, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Obecnie na terenie Miasta Świdnika funkcjonuje 9 przedszkoli, 4 Szkoły Podstawowe, 3 Gimnazja, 2 Licea Ogólnokształcące, 2 Zespoły Szkół Zawodowych, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy. Istniejąca sieć placówek oświatowych zabezpiecza potrzeby dzieci i młodzieży z terenu miasta Świdnika.

Na terenie miasta Świdnika placówkami organizującymi życie kulturalne i czas wolny mieszkańców są następujące instytucje: Miejski Ośrodek Kultury, Spółdzielczy Dom Kultury, Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Anny Kamińskiej. Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o rozwoju społecznym.

W Świdniku jednym z głównych ośrodków wpływających na jakość oferty kulturalnej jest **Miejski Ośrodek Kultury**, działający od 1993 r. MOK skupia się przede wszystkim na pracy instruktorskiej z dziećmi i młodzieżą, a w ramach grup działających w instytucji można wymienić między innymi: zespół wokalny, Teatr Pantomimy „Sileo”, Teatr „Puk-puk”, „Dziecięcy teatr ruchu”, klub szachowy „Huzar”, grupę plastyczną „Pod błękitną paletą”, klub wolontariuszy „Architekci kultury”, zespół tańca „Fux”, chór męski „Arion” oraz miejską orkiestrę dętą „Helicopters Brass Orchestra”. MOK jest także organizatorem corocznych festynów pod nazwą „Dni Świdnika”, festynów rekreacyjno-sportowych oraz imprez integracyjnych. Prowadzi też działalność kinową w kinie „Lot”. Dwa razy do roku (wiosną i jesienią) organizowane są cieszące się powodzeniem przeglądy filmowe.

Kolejnym ośrodkiem jest **Spółdzielczy Dom Kultury**, działający od 1979r. przy Spółdzielni Mieszkaniowej. Jego główną rolą jest rozwijanie zainteresowań dzieci pod okiem instruktorów. Uczestnicy biorą udział m.inn. w zajęciach: tanecznych, plastycznych, wokalnych, w modelarni lotniczej, grupy rycerskiej, tańca break dance, gimnastyki rekreacyjnej oraz klubu karcianego „Magic”. Oprócz zespołów dziecięcych i młodzieżowych SDK jest miejscem spotkań ludzi dorosłych, skupionych w chórze Tercja i Klubie Seniora Spokojna Przysiań. SDK jest organizatorem i współorganizatorem imprez dla szerszej widowni: wieczorów poezji, przeglądów, festiwali, zawodów modeli latających, balonów, latawców oraz imprez okolicznościowych jak Dzień Dziecka, Dzień Matki, Andrzejkki, Mikołaj, Akcja Lato i Akcja Zima. Ponadto organizuje i współorganizuje akcje plastyczne, koncerty, wystawy, imprezy rozrywkowe i turystyczne.

Ważną rolę kulturalną w mieście pełni również **Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Anny Kamińskiej**. Biblioteka poza gromadzeniem, opracowywaniem i udostępnianiem materiałów informacyjnych, edukacyjnych, samokształceniowych, dokumentujących dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy regionu jest też szeroko pojętym centrum życia lokalnego. Odbywają się tu spotkania autorskie, wieczory poezji,

koncerty, prezentacje parateatralne, wystawy i konkursy. Biblioteka wychodzi z książką także na zewnątrz, organizując punkty biblioteczne.

2.3 Organizacje pozarządowe na terenie Świdnika

Istotnym wyznacznikiem aktywności społeczno-gospodarczej miejscowej ludności jest liczba i zakres działalności organizacji pozarządowych. Podmioty te, zwane ogólnie trzecim sektorem, nie są nastawione na osiąganie zysku, lecz działają w interesie publicznym. Najważniejszymi sferami ich działalności są: pomoc społeczna, edukacja, akcje charytatywne, aktywizacja społeczna, ochrona zdrowia i kultura. W zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej do najbardziej aktywnych należą:

Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta świadczy pomoc dla osób bezdomnych, samotnych i najuboższych. Towarzystwo od 2001 roku prowadzi Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn, w którym znajdują schronienie, wyżywienie i opiekę osoby bezdomne zarówno z terenu miasta Świdnika jak i z innych miejscowości w kraju. Schronisko przeznaczone jest dla 47 osób. Gmina Świdnik dofinansowuje koszty pobytu bezdomnych mieszkańców Świdnika. Prowadzona przez Towarzystwo kuchnia zapewnia bezpłatne obiady osobom skierowanym przez MOPS oraz odpłatnie innym mieszkańcom miasta.

Komitet pomocy SOS „Solidarność” niesie pomoc osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej: materialnej, zdrowotnej lub rodzinnej. Zakres działania obejmuje: udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom potrzebującym, udzielanie porad i pomocy osobom mało zaradnym w załatwianiu istotnych spraw życiowych, organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci ze środowisk zaniedbanych i ubogich, udzielanie pomocy w nauce i innych form wsparcia dla dzieci i młodzieży, zbieranie i wydawanie potrzebującym odzieży i sprzętów domowych.

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Świdniku powstało w 1987 roku z inicjatywy rodziców osób z niepełnosprawnością intelektualną. Jego celem jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z upośledzeniem umysłowym, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin. Na terenie Świdnika Stowarzyszenie prowadzi trzy placówki:

Warsztat Terapii Zajęciowej w Świdniku funkcjonuje od czerwca 1998 roku.

Obecnie z zajęć w placówce korzysta 40 uczestników. Warsztat Terapii Zajęciowej realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zmierzającej do ogólnego rozwoju każdego uczestnika. Rehabilitacja uczestnika opiera się przede wszystkim na terapii zajęciowej. Terapia prowadzona jest w 8 pracowniach: ceramicznej, stolarskiej, krawieckiej, plastycznej, witrażowej, kulinarnej, umiejętności społecznych i technik audiowizualnych oraz rehabilitacji.

Dzienne Centrum Aktywności zajmuje się wielospecjalistyczną rehabilitacją dzieci i młodzieży od urodzenia do 18 roku życia. W placówce prowadzone są zajęcia z psychologiem, pedagogiem, logopedą, neurologopedą, rehabilitantem, zgodnie z indywidualnymi programami terapeutycznymi. Dostosowane są one do potrzeb i możliwości ruchowych, intelektualnych i emocjonalnych dzieci.

Środowiskowy Dom Samopomocy opieką obejmuje 15 dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną. Celem ŚDS jest przygotowanie do samodzielnego życia i funkcjonowania w środowisku. Praca w ŚDS odbywa się w 3 pracowniach tematycznych według indywidualnie opracowanych programów dostosowanych do możliwości uczestników, którzy uczą się między innymi samoobsługi, dbania o higienę własną i otoczenia, załatwiania spraw urzędowych, przygotowywania posiłków.

3. Diagnoza problemów społecznych

3.1 Bezrobocie

Wśród problemów społecznych na pierwsze miejsce wysuwa się bezrobocie. **Bezrobocie** jest problemem złożonym i różnie definiowanym. W szerszym ujęciu oznacza to pozostawanie bez pracy lub nieaktywność zawodową. W Polsce bezrobocie stało się kwestią społeczną. Świadczy o tym przede wszystkim dynamika, skala i struktura zjawiska jak i jego konsekwencje odczuwane coraz silniej. Bezrobocie jest dotkliwe nie tylko dla osób

pozostających bez pracy ale także dla ich rodzin. Utrata pracy zawodowej prowadzi do ograniczenia materialnego zabezpieczenia podstawowych potrzeb.

Dane GUS z 2011r. wskazują, że w powiecie świdnickim stopa bezrobocia osiągnęła 15,3%, co stanowiło wyższy wskaźnik od średniej województwa lubelskiego 12,8%, a także od średniej krajowej 12,1%. . Duże wpływ na w/w sytuację miała w 2010r. redukcja zatrudnienia o prawie 30% tj. 800 osób w WSK „PZL Świdnik”. W 2012r. w powiecie świdnickim stopa bezrobocia osiągnęła 14,9%, a średnia województwa lubelskiego 13% zaś średnia krajowa 12,5%. Natomiast w 2013r. stopa bezrobocia w powiecie świdnickim osiągnęła 16,2% co stanowi również wyższy wskaźnik od średniej województwa 14,4% i krajowej 13,4%.

Z powyższych danych wynika, że od 2011r. następuje stały wzrost stopy bezrobocia.

Liczbę rodzin korzystających z pomocy MOPS w latach 2011-2013, w tym z powodu bezrobocia przedstawia tabela nr 5

ROK	2011	2012	2013
Liczba rodzin objętych pomocą na podstawie ustawy o pomocy społecznej	850	874	893
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	439	452	433

Analiza powyższych danych wskazuje, że liczba osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni kolejnych lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na bieżąco dokonują diagnozy osób bezrobotnych i ich rodzin. Poza przyznawaniem i wypłacaniem świadczeń pieniężnych, udzielaniem pomocy rzeczowej, pracownicy socjalni podejmują działania motywujące tę grupę osób do podejmowania aktywnych form poszukiwania pracy oraz podnoszenia i nabywania nowych kwalifikacji zawodowych zwiększających szansę na przerwanie bezrobocia. Wobec osób bezrobotnych podejmowane są działania zmierzające do ich aktywizacji zawodowej m.in. poprzez włączenie do realizowanego przez MOPS projektu systemowego pt. „Czas na zmiany” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Ważną funkcję aktywizacyjną pełnią realizowane od wielu prace społecznie użyteczne, które przygotowują osoby bezrobotne do wejścia na otwarty rynek pracy.

3.2 Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Niepełnosprawność stanowi istotny problem społeczny. Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikający z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka. Natomiast osoba niepełnosprawna to człowiek nie mogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie, zapewnić sobie możliwości normalnego życia, indywidualnego lub społecznego, wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznych lub psychicznych.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych mamy na myśli osoby zakwalifikowane do lekkiego, umiarkowanego, znacznego stopnia niepełnosprawności na podstawie orzeczenia wydanego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, lub posiadające orzeczenie ZUS, KRUS o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy.

Niepełnosprawność jest jedną z przyczyn trudnej sytuacji życiowej klientów pomocy społecznej, uprawniających do uzyskania wsparcia. W Polsce liczba niepełnosprawnych wzrasta, co w dużym stopniu związane jest ze starzeniem się społeczeństwa i pogarszającym się stanem zdrowia seniorów.

Formy pomocy finansowej MOPS na rzecz osób niepełnosprawnych przedstawia tabela nr 6

ROK	Liczba osób		
	2011	2012	2013
Zasilek stały	180	183	191
Zasilek pielęgnacyjny	976	1208	1358
Świadczenie pielęgnacyjne	124	173	762

Powyższe zestawienie wskazuje na systematyczny wzrost liczby niepełnosprawnych uprawnionych do korzystania ze świadczeń społecznych wypłacanych przez MOPS.

3.3 Sytuacja ludzi starszych

Dla tej grupy społecznej świadczone są różnorodne usługi przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejskie Centrum Usług Socjalnych, kluby seniora, związki zawodowe, organizacje pozarządowe.

Wiele osób starszych to osoby niepełnosprawne, samotne, które nie mają w najbliższym otoczeniu wsparcia ze względu na brak rodziny bądź rozpad więzi rodzinnych.

Samotność, starość, niepełnosprawność powodują frustrację, zanik aktywności społecznej, poczucie opuszczenia i alienacji. Funkcjonowanie osób starszych pogarsza fakt niepełnosprawności, uniemożliwiającej prawidłowe, samodzielne zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych.

Istotną rolę w zaspokajaniu potrzeb osób starszych i chorych stanowią usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone w miejscu zamieszkania.

Liczbę rodzin korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych w środowisku oraz domach pomocy społecznej świadczonych w latach 2011-2012 przedstawia tabela nr 7

Forma pomocy	2011		2012		2013	
	Liczba osób	Koszt	Liczba osób	Koszt	Liczba osób	Koszt
Usługi opiekuńcze	117	564 700	129	632 883	121	664 692
Specjalistyczne usługi psychiatryczne	24	197 472	20	195 214	27	213 680
Domy Pomocy Społecznej	26	428 311	23	430 932	31	508 949
ŁĄCZNIE	x	1 190,48	x	1 259,03	x	1 387,32

Powyższe dane wskazują, że liczba osób objętych wsparciem od kilku lat kształtuje się na podobnym poziomie natomiast systematycznie wzrastają koszty związane z zapewnieniem opieki osobom starszym i niepełnosprawnym.

Polityka społeczna wobec osób starszych i niepełnosprawnych w Świdniku to ogół działań podmiotów publicznych oraz różnych organizacji pozarządowych, które mają na celu zaspokojenie potrzeb i tworzenie szans dobrego funkcjonowania w różnych dziedzinach życia oraz umożliwienie seniorom pełnej integracji ze społeczeństwem. Każdemu seniorowi potrzeba poczucia bezpieczeństwa w sferze bytowej, zdrowotnej, psychicznej i intelektualnej.

Sytuacja ludzi starszych rodzi zapotrzebowanie na różnego rodzaju formy pomocy społecznej świadczonej zarówno w miejscu zamieszkania jak i pomocy instytucjonalnej o charakterze środowiskowym i stacjonarnym. Ważną rolę w aktywizacji seniorów miasta Świdnika pełni Miejski centrum Usług Socjalnych oraz Uniwersytet III Wieku.

Prognozuje się, że w latach obowiązywania niniejszej strategii, liczba osób niepełnosprawnych na terenie miasta Świdnika, jak i korzystających z pomocy MOPS, będzie systematycznie rosła z uwagi na starzenie się społeczeństwa.

3.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Znaczącą część klientów pomocy społecznej stanowią rodziny, w których występują trudności opiekuńczo-wychowawcze. Najczęściej problemy rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączą się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie, przemoc domowa, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczbę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych przedstawia tabela nr 8.

ROK	2011	2012	2013
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.	179	180	175

Z powyższych danych wynika, iż liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

Rodziny niewydolne wychowawczo objęte są szerokim systemem wsparcia. Obok pomocy materialnej rodziny otrzymują pomoc w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego. Dla rodziców prowadzony jest corocznie program „Szkoła dla rodziców”, dzieci korzystają z zajęć świetlicowych, pomocy w nauce a w okresie ferii i wakacji z uczestnictwa w półkoloniach oraz koloniach letnich. Pomoc dzieciom świadczą również wolontariusze działający przy MOPS.

Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej nałożyła na gminy szereg nowych zadań. Do najważniejszych zadań realizowanych w tym zakresie przez MOPS należy:

- ustanawianie rodzin wspierających,
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- przeprowadzanie w przypadku rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wywiadu środowiskowego oraz wnioskowanie o przydzielenie asystenta rodziny.

Ważną funkcję w zakresie pomocy w/w rodzinom pełni asystent rodziny. Asystentów rodziny na wniosek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zatrudnia Miejski Centrum Profilaktyki. Zadaniem asystenta jest nauczenie rodziny samodzielnego pokonywania trudności życiowych, zwłaszcza dotyczących opieki i wychowywania dzieci. Asystent współpracuje z pracownikami różnych instytucji. Nadrzędnym celem pracy jest dobro całej rodziny, a przede wszystkim dzieci, które powinny czuć się dobrze i bezpiecznie w rodzinie.

3.5 Uzależnienia

Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodziny należy nadużywanie alkoholu, które stanowi duży problem społeczny.

W celu przeciwdziałania narastania tego zjawiska, konieczne jest podejmowanie działań profilaktycznych, a także pomoc osobom uzależnionym. Cel ten jest aktywnie realizowany przez Miejskie Centrum Profilaktyki.

Narkomania określana jest jako uzależnienie od środków psychoaktywnych, którymi są substancje chemiczne. Narkomania jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Prowadzi do zaburzeń osobowości, zaniku uczuć wyższych i zmian chorobowych zwłaszcza w układzie nerwowym.

Uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych stanowią jedną z istotnych przyczyn zaburzeń funkcjonowania rodziny.

Liczbę rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu alkoholizmu przedstawia tabela nr 9.

Rok	2011	2012	2013
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.	97	110	99

Rodzinom, w których występuje problem uzależnienia najczęściej udzielana jest pomoc w naturze w formie talonów żywnościowych bądź obiadów w Kuchni im. Św. Br. Alberta, a dzieciom finansowane są posiłki w szkołach i przedszkolach.

Z osobami uzależnionymi pracownicy MOPS prowadzą pracę socjalną, zawierane są kontrakty socjalne motywujące do podjęcia leczenia odwykowego lub terapii od których to działań uzależnione jest otrzymanie pomocy.

Formy pomocy osobom i rodzinom dotkniętymi problemem uzależnienia świadczone przez MCP w roku 2012 przedstawia tabela nr 10

L.P	TREŚĆ ZADANIA	OGÓLEM
-----	---------------	--------

1	Punkt konsultacyjny ds. przeciwdziałania alkoholizmowi	Przyjęto 1056 interesantów, którym udzielono 348 konsultacji w zakresie walki z nałogiem oraz radzenia sobie z osobą uzależnioną czy nadużywającą alkoholu . 89 osobom ustalono miejsce na leczenie odwykowe.
3	Punktu konsultacyjny d/s przeciwdziałania narkomanii	12 osób w terapii (3 dzieci i 8 osób dorosłych). 52 osoby – grupa Fred goes net dla eksperymentujących
4	Poradnictwo psychologiczne - przeciwdziałanie patologiom społecznym	963 konsultacje psychologiczne, 182 osoby dorosłe i 99 dzieci i młodzieży. Systematyczne wsparcie psychologiczne otrzymało 63 osoby
6	Grupa terapeutyczna „Dalszego zdrowienia - zapobieganie nawrotom choroby ”	Łącznie 28 osób 9-12 osób na grupie
10	Zajęcia edukacyjno-korekcyjne dla sprawców przestępstw eksperymentujących ze środkami odurzającymi.	Zgłosiły się 3 osoby (dwie osoby ukończyły pełny cykl) Łącznie 20 spotkań.

Nadużywanie alkoholu i substancji psychoaktywnych staje się coraz ważniejszym problemem społecznym. Długotrwałe ich przyjmowanie może powodować nieodwracalne zmiany somatyczne i psychiczne a w konsekwencji nawet śmierć. Indywidualne konsekwencje spożywania alkoholu i narkotyków zmieniają się znacznie w zależności od wzorców picia. Jednakże osoby cechujące się wysokim poziomem spożycia alkoholu narażone są na wzmożone ryzyko występowania wielu problemów nie tylko zdrowotnych ale także społecznych takich jak konflikty z prawem czy przemoc i konflikty w rodzinie.

3.6 Bezdомność w literaturze określana jest jako względnie trwała sytuacja człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nie posiadającego własnego mieszkania. Na podstawie genetycznego podłoża bezdomność, można podzielić na bezdomność z wyboru, jako następstwo preferencji pewnego stylu życia oraz bezdomność z konieczności, która dotyka człowieka wbrew jego woli i jest odczuwana jako stan frustrującej deprivacji. Zgodnie z art. 6 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej, osobą bezdomną jest osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a

także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W gminie Świdnik, liczba osób bezdomnych utrzymuje się na zbliżonym poziomie od kilku lat. Zjawisko bezdomności dotyczy przede wszystkim mężczyzn w wieku produkcyjnym, sporadycznie dotyczy kobiet.

Liczbę osób korzystających z pomocy MOPS z powodu bezdomności przedstawia tabela nr 11

Rok	2011	2012	2013
Liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezdomności	62	66	62

Dużą rolę w minimalizowaniu skutków bezdomności na terenie miasta Świdnika odgrywa Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Świdniku, w utrzymaniu którego w dużym stopniu partycypuje gmina Świdnik. Schronisko zapewnia zakwaterowanie i całodzienne wyżywienie ponad 50 osobom w tym ok. 40 mieszkańcom Świdnika. Towarzystwo prowadzi również punkt interwencyjny dla osób bezdomnych czynny przez cały rok od godziny 18.00 do 8.00, zapewniający noclegi dla 10 osób.

Wyjście z bezdomności to ogromny problem społeczny, gdyż poza chęcią zmiany stylu życia i własną aktywnością samego bezdomnego wymaga on wsparcia w zakresie znalezienia zatrudnienia oraz uzyskania mieszkania.

Działania aktywizujące to przede wszystkim realizacja indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności, którym obejmowana jest osoba bezdomna. Program opracowywany jest wspólnie przez bezdomnego i pracownika socjalnego, a jego realizacja wymaga aktywnego współdziałania ze strony bezdomnego w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych. Ze strony pracownika socjalnego bezdomny może oczekiwać pomocy m.in. w leczeniu uzależnień, uzyskaniu zatrudnienia, uzyskaniu konsultacji prawnej i psychologicznej, rozwiązaniu problemów rodzinnych i mieszkaniowych. Działania na rzecz bezdomnych są realizowane przede wszystkim przez organizacje pozarządowe.

3.7 Rodziny dysfunkcyjne z powodu stosowania przemocy domowej.

Przemoc w rodzinie definiuje się jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działania na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących.

Ważną rolę w pomocy ofiarom przemocy pełni powołany w 2011 roku Zespół Interdyscyplinarny Działający na rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele policji, sądu, pomocy społecznej, straży miejskiej, służby zdrowia, prokuratury, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zespół współpracuje również z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, które w swych działaniach mogą pomóc w rozwiązywaniu problemów przemocy.

W 2011r. do Zespołu wpłynęło 6 zgłoszeń natomiast w 2012r. wpłynęło 38 zgłoszeń. Zgłoszenia do Zespołu wpłynęły m.in. z Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdniku, Komendy Powiatowej Policji. Ustalono, że w 36 zgłoszeniach osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy byli mężczyźni, natomiast ofiarami są kobiety i dzieci. W 26 przypadkach przemoc była powiązana z uzależnieniem od alkoholu, hazardu, natomiast w 12 sprawach występowała „przemoc trzeźwa”.

Do bardziej skutecznej walki ze stale rosnącym problemem przemocy w rodzinie w znacznym stopniu przyczyniają się kampanie medialne oraz działania pracowników pomocy społecznej i wolontariuszy dające odwagę ofiarom przemocy do zgłaszania problemu i budzące nadzieje na jego rozwiązanie.

4. Wnioski, misja i cel generalny.

Wnioski

1. Problem bezrobocia jest główną przyczyną ubóstwa i trudnych sytuacji życiowych.
2. Wysoki procent osób niepełnosprawnych wymaga stałej oferty pomocy dla tej grupy osób.
3. Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych, zmniejsza szanse wielu rodzin na uzyskanie mieszkania oraz ogranicza możliwość wyjścia z bezdomności.
4. Sytuacja rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi wymaga podejmowania działań osłonowych w stosunku do dzieci oraz pracy socjalnej z całymi rodzinami.
5. Duże spożycie alkoholu przez mieszkańców Świdnika oraz wczesny wiek inicjacji alkoholowej wśród dzieci wskazują na potrzebę zintensyfikowania wysiłków w zakresie przeciwdziałania tym zjawiskom.
6. Przemoc w rodzinie stanowi wyzwanie do kompleksowego rozwiązywania problemu.
7. Zagrożenie wykluczeniem społecznym powoduje konieczność podejmowania działań na rzecz ograniczenia zjawiska.
8. Długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz starzenie się społeczeństwa zwiększają zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze świadczone w środowisku, a także usługi stacjonarne zapewniające całodobową opiekę.
9. Utrzymanie dziecka w środowisku rodzinnym wymaga wzbogacenia oferty pomocowej na rzecz rodzin niewydolnych wychowawczo.

Misja

Świdnik miastem równych szans dla wszystkich mieszkańców, zapewniającym godne warunki życia.

Cel generalny

Wyrównywanie dysproporcji w poziomie życia mieszkańców poprzez sprawny system pomocy społecznej.

5.Cele strategiczne oraz kierunki ich działań

Cel strategiczny – 1

Zaspokojenie potrzeb i aktywizowanie osób i rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kierunki działań:		Realizatorzy	Termin
1.1	Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020
1.2	Rozszerzenie działań profilaktycznych skierowanych do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie kompleksowej informacji o możliwościach otrzymania pomocy.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Miejski Centrum Profilaktyki	2014-2020
1.3	Aktywizacja długotrwale bezrobotnych klientów pomocy społecznej poprzez organizację prac społecznie-użytecznych oraz udział w realizacji projektu systemowego.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy	2014-2020
1.4	Wdrażanie Programów Aktywności Lokalnej w celu integracji mieszkańców ze środowiskiem lokalnym.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020
1.5	Motywowanie bezrobotnych do większej aktywności na rynku pracy poprzez kontraktowanie świadczeń pomocy społecznej.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020
1.6	Umożliwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do dóbr i usług poprzez likwidację barier architektonicznych, komunikacyjnych	Urząd Miasta Miejskie Centrum	2014-2020

	i społecznych.	Usług Socjalnych	
1.7	Stworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności poprzez realizację indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności zwiększających szansę na zatrudnienie.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta	2014-2020
1.8	Poprawa warunków mieszkaniowych rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zwiększenie liczby mieszkań socjalnych i komunalnych.	Urząd Miasta	2014-2020
1.9	Przeciwdziałanie ubóstwu poprzez przyznawanie świadczeń pieniężnych, w usługach i pomocy rzeczowej zabezpieczających podstawowe potrzeby każdej rodziny.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020
1.10	Rozwój różnorodnych form działań terapeutycznych z dziećmi z rodzin ubogich i patologicznych – przeciwdziałanie zjawisku „dziedziczenia biedy.”	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Miejski Centrum Profilaktyki	2014-2020
1.11	Pobudzanie i wyzwalanie aktywności środowisk lokalnych, wspólnot mieszkaniowych w zakresie tworzenia więzów samopomocy.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Miejskie Centrum Usług Socjalnych Miejski Centrum Profilaktyki	2014-2020

Cel strategiczny – 2

Profilaktyka w zakresie ograniczania zjawisk patologii społecznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych .

Kierunki działań:	Realizatorzy	Termin
-------------------	--------------	--------

2.1	Zapobieganie rozszerzaniu się zjawiska uzależnień wśród dzieci i młodzieży poprzez realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych i zajęć pozalekcyjnych.	Miejski Centrum Profilaktyki Placówki oświatowe	2014-2020
2.2	Rozszerzanie świadczeń pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych.	Miejski Centrum Profilaktyki	2014-2020
2.3	Udzielanie wsparcia i pomocy terapeutycznej rodzinom, w których występują sytuacje kryzysowe, uzależnienia i przemoc w rodzinie .	Miejski Centrum Profilaktyki Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020
2.4	Wzbogacanie oferty form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.	Miejski Centrum Profilaktyki Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020
2.5	Prowadzenie świetlicy realizującej zadania placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka.	Miejski Centrum Profilaktyki	2014-2020
2.6	Promowanie zdrowego stylu życia poprzez organizowanie trzeźwościowych imprez integracyjnych dla społeczności lokalnej.	Miejski Centrum Profilaktyki	2014-2020
2.7	Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków dla działania rodzin wspierających.	Miejski Centrum Profilaktyki Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020

Cel strategiczny – 3

Rozszerzenie oferty usług dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Kierunki działań:	Realizatorzy	Termin
-------------------	--------------	--------

3.1	Prowadzenie punktu informacyjnego dla osób starszych.	Miejskie Centrum Usług Socjalnych	2014-2020
3.2	Współpraca z Filią Uniwersytetu Trzeciego Wieku w celu aktywizacji osób starszych.	Miejskie Centrum Usług Socjalnych Uniwersytet Trzeciego Wieku Filia w Świdniku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020
3.3	Zapewnienie osobom starszym dostępu do ofert kulturalnych na terenie miasta Świdnik.	Miejskie Centrum Usług Socjalnych Miejski Ośrodek Kultury	2014-2020
3.4	Integrowanie osób starszych ze społecznością lokalną poprzez organizację wspólnych imprez okolicznościowych, spotkań, koncertów, wystaw itp.	Miejskie Centrum Usług Socjalnych	2014-2020
3.5	Usprawnienie osób starszych poprzez rehabilitację społeczną i psychofizyczną.	Miejskie Centrum Usług Socjalnych	2014-2020
3.6	Przybliżenie społeczności lokalnej problematyki osób starszych.	Miejskie Centrum Usług Socjalnych	2014-2020
3.7	Wzmocnienie pozycji osób starszych poprzez promocję aktywnego stylu życia ze szczególnym uwzględnieniem wolontariatu świadczonego przez seniorów na rzecz innych osób.	Miejskie Centrum Usług Socjalnych	
3.8	Zapewnienie osobom starszym pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz placówkach całodobowych.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Miasta	

Cel strategiczny – 4

Stworzenie sprawnego i efektywnego systemu funkcjonowania pomocy społecznej.

Kierunki działań:		Realizatorzy	Termin
4.1	Podnoszenie kwalifikacji kadry pracowników pomocy społecznej – specjalizacje, szkolenia, konferencje.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Miejskie Centrum Usług Socjalnych Miejski Centrum Profilaktyki	2014-2020
4.2	Stosowanie metod pracy socjalnej wykorzystujących potencjał tkwiący w środowisku lokalnym.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020
4.3	Wykorzystanie pracy wolontariuszy w działalności na rzecz osób i rodzin potrzebujących pomocy.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020
4.4	Współdziałanie instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2020

Cel strategiczny – 5

Realizacja działań w zakresie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Kierunki działań:		Realizatorzy	Termin
5.1	<p>Podjęcie działań na rzecz dziecka i rodziny pozwalających na utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej polegających na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -pomocy rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych; -zapewnieniu dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami; -pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie 	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Miejski Centrum Profilaktyki</p> <p>Organizacje pozarządowe</p>	2014-2020

	<p>umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem;</p> <p>-przeciwdziałaniu rozszerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.</p>		
5.2	Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin poprzez udzielenie pomocy finansowej, usługowej i rzeczowej, aktywizację zawodową i społeczną, ochronę prawną rodzin, poradnictwo specjalistyczne, wspieranie rodzin wielodzietnych.	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Miejski Centrum Profilaktyki</p> <p>Urząd Miasta</p>	2014-2020
5.3	Poprawa funkcjonowania rodzin i kształtowanie konstruktywnych postaw poprzez naukę umiejętności wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Miejski Centrum Profilaktyki</p>	2014-2020
5.4	Przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej poprzez organizację specjalistycznych form pomocy rodzinom, dzieciom i młodzieży.	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Miejski Centrum Profilaktyki</p> <p>Kuratorzy sądowi</p>	2014-2020
5.5	Podnoszenie poziomu aspiracji życiowych dzieci, młodzieży i rodzin.	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Miejski Centrum Profilaktyki</p>	2014-2020
5.6	Rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży poprzez poradnictwo, profilaktykę i terapię.	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Miejski Centrum Profilaktyki</p>	2014-2020
5.7	Współpraca instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny.	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Miejski Centrum Profilaktyki</p> <p>Organizacje pozarządowe</p>	2014-2020

6. Cele strategiczne i wskaźniki ich realizacji.

Cele strategiczne	Wskaźnik
<p><u>Cel strategiczny – 1</u> Zaspokojenie potrzeb i aktywizowanie osób i rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym, - liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia, - liczba udzielonych porad, - liczba rodzin objętych pomocą MOPS, - liczba programów wychodzenia z bezdomności, - liczba osób objętych programami wspierania rodziny.
<p><u>Cel strategiczny – 2</u> Profilaktyka w zakresie ograniczania zjawisk patologii społecznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych .</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych poradnictwem, - liczba dzieci korzystająca z zajęć w świetlicy, - liczba programów profilaktycznych, - ilość porad psychologicznych, - ilość porad prawnych.
<p><u>Cel strategiczny – 3</u> Rozszerzenie oferty usług dla osób starszych i niepełnosprawnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, - liczba osób objętych pomocą finansową, - liczba osób uczestniczących w różnych formach aktywizacji, - liczba akcji promujących zdrowy styl życia, - liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia.
<p><u>Cel strategiczny – 4</u> Stworzenie sprawnego i efektywnego systemu funkcjonowania pomocy społecznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objęta pomocą wolontariuszy, - liczba wolontariuszy, - liczba szkoleń dla pracowników MOPS, - liczba pracowników objętych wsparciem przeciw wypaleniu zawodowemu. - liczba osób objętych pomocą w ramach współdziałania z organizacjami pozarządowymi.
<p><u>Cel strategiczny – 5</u> Realizacja działań w zakresie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba udzielonych porad, - liczba rodzin wspierających,

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych działaniami asystenta, - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, - liczba programów profilaktycznych, - liczba osób objętych programami profilaktycznymi.
--	--

7. Programy

Realizacja Strategii nastąpi poprzez wdrażanie programów i projektów, które będą realizowane w latach 2014-2020 między innymi:

1. Systemowy projekt MOPS Świdnik „Czas na zmiany” współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.
2. „Rodzina Trzy Plus” – program ma na celu promocję dużej rodziny oraz działań na rzecz wzmocnienia jej kondycji.
3. Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
4. Program przeciwdziałania narkomanii.
5. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy.
6. Program wsparcia rodziny na terenie Gminy Miejskiej Świdnik.
7. „Punkt Wolontariatu” – świadczenie nieodpłatnej pomocy przez wolontariuszy na rzecz osób chorych, starszych i niepełnosprawnych oraz dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.
8. Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych klientów MOPS poprzez organizowanie prac społecznie użytecznych.
9. „Bank informacji o rzeczach” – program polegający na pośrednictwie MOPS w przekazywaniu informacji pomiędzy darczyńcą a osobami potrzebującymi pomocy w zakresie sprzętów gospodarstwa domowego”.
10. Integracja, aktywizacja, zdrowie” – program skierowany do osób starszych i niepełnosprawnych.
11. Program „Szkoła dla Rodziców” – warsztaty edukacyjne dla rodziców z problemami wychowawczymi, opiekuńczymi.

12. Program „Mama Lwie Serce” – poprawa wizerunku społecznego oraz podniesienie poczucia wartości kobiet, matek samotnych.
13. Program „Kobieta Bezpieczna II” – mający na celu podnoszenie poczucia wartości u kobiet doświadczających przemocy.
14. Program „Spokojnie, stanowczo, skutecznie” podnoszenie kompetencji w zakresie przeprowadzenia interwencji w rodzinie przemocowej oraz wzmocnienie odporności na stres i redukcja jego skutków.

8. Źródła finansowania

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Świdnik na lata 2014-2020 będą: budżet Państwa, budżet Gminy Miejskiej Świdnik, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

9. Monitoring i ewaluacja

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych i jakościowych zmian pewnych wielkości, mających na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Świdnik, a także jego ocenę i zmianę, gdy taka będzie konieczna. Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów społecznych występujących na terenie miasta Świdnika, a mianowicie: bezrobocia, problematyki osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku, uzależnionych, problemów opiekuńczo-wychowawczych, bezdomnych i innych osób i rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Skuteczna realizacja ustalonych zadań będzie możliwa poprzez opracowanie, wdrażanie i monitoring budowanych w oparciu o strategię szczegółowych programów. Osiągnięcie oczekiwanych rezultatów będzie w dużym stopniu uzależnione od włączenia się i współdziałania wielu podmiotów, w tym również z sektora pozarządowego.

Wiodącą rolę w zakresie opracowania i wdrażania programów odgrywać będą gminne jednostki organizacyjne działające w obszarze pomocy społecznej: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejskie Centrum Profilaktyki i Miejskie Centrum Usług Socjalnych. Koordynatorem realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Źródło danych do monitoringu i oceny będą stanowiły roczne sprawozdania z przebiegu realizacji poszczególnych zadań, przekładane przez Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej do Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Świdnik.

